

DÉLMAGYARORSZÁG

SZEGED: Szerkesztőség: Deák Ferenc ucca 2. Telefon: 13-33. - Kiadóhivatal, kölcsönkönyvtár és jegyiroda: Aradi ucca 8. Telefon: 306. - Nyomda: Löw Lipót ucca 19. Telefon: 16-34. « » « » « »

PÉNTEK 1927 JUNIUS 3

III. ÉVFOLYAM, 127. SZÁM

MAKÓ: Szerkesztőség és kiadóhivatal: Uri ucca 6. Telefon: 151. szám. « » « » « »
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY: Szerkesztőség és kiadóhivatal: Andrássy ucca 25. Telefon: 49. szám. « » « » « » « »

Előfizetési ára havonta 3-20, vidéken és a fővárosban 3-60, külföldön 6-40 pengő. Egyes szám 16, vasár- és ünnepnap 24 fillér.

Palotaforradalom.

Minden csoda három napig tart és a jelek szerint annak a palotaforradalomnak is vége, amely a csonka ország egységes pártjában tört ki és tótágast akarta állítani a pártérdeket és a pártfegyelmet. A mondvaszínált műfökháborodás hullámai csapkodtak Klebelsberg Kunó sziklaszilárd alakja körül, csizmás és pantallós elégedetlenség moraja töltötte be az üléstermet. A megsértett képviselői paraszthebecsület és tekintély egész súlyával nehezteltek rá a vádák és panaszok a magyar kultúra miniszterére. Pedig, ha valahol súlyról lehet beszélni, hát Csizmadia Andráséknál és Csonotos Imrééknél alaposan és kiadósan lehet.

A szatirikus bohózat szunyogából elefántot csináltak és parlamenti nagy ágyukkal lövöldöztek a verébre, pedig az értelmi szerző azonnal és készségesen pardont kért mindenkitől, akinek fejében a harag és méltatlankodás kisüstje sustorgott.

A nép, az istenadta nép, a misera plebs contribuens természetesen tudomást se vett az egész dologról. Azokat, akikről a tudós professzor ezt a megrovási kalandot írta, nem hívták meg erre a mindent bekoronázó diszelőadásra. Diogenes lámpásával se lehetett volna eleven kiscigányt találni az előkelő és ünnepélyes nézőtérén, ahol minden második ember egyetemi tanár volt és minden harmadik kormányfőtanácsos.

A tanyai nemzet nem igen kíváncsi az ilyen spektakulumokra és ami az eddigi hazai termést illeti, a Csuda Mihályok és egyéb könnyű magyarok szinpadisorsa és alakja igazán nem tulságosan alkalmas arra, hogy velük közelebbről megismerkedjék.

A szalonkabátos Berky Gyula és egységes társai háborodtak föl a szegedi előadáson, de persze nem a szegedi színházban, ahol nem voltak, hanem a pesti országházban, ahol egy üst körül melegednek a többi egységes többséggel. A régi elveket és eszméket nagy önfeláldozással és mély megadással a szegre akasztották, a régi vezért szépen, csöndesen magára hagyták a temetőben, de azért nem engedik, hogy kifigurázza őket egy ur, aki ír, mert ők szentek és sérthetetlenek, ők az egységes pártnak támasza és talpköve, ők a társadalom oszlopai, már mint a Berky Gyulák, a Szabó Sándorok, a Kuna P. Andrások, a Csonotos Imrék és az Erdélyi Aladárok.

A palotaforradalom nem ment túl a Bastille bevételénél, amely ebben az esetben a béka megevése volt Klebelsberg Kunó gróf által. Az új Dózsa Györgyök a tüzes tróntól jobban félnek, mint a tüzes istennyilától, ők csak a tüzes interpellációkat kedvelik, amelyekben dagadó önértzetüket és öntudatukat döröglik a hatalom orra alá, de ezzel azután eleget is tettek.

Az új parasztlázadás csak amolyan parasztfogás, hadd lássa az a nyavalyás tudós vagy firkász, hogy ők nem hagyják magukat, hogy ők nem engednek abból a huszonnyolcból, amit a negyvennyolcból elengedtek és ha tótágast áll is a logika és ha Sokorópátkai Szabó István, mint irodalmi és művészeti tekintély és szakértő szerepel is, a kiskésit és a jöreggelét neki, a lényeg és a földolog az, hogy a kisüst tovább is régi fényében és dicsőségében ragyogjon a haza oltárán és maradjon minden a régiben, mert az egységes párté az ország és a hatalom, a nép pedig az öröm és vigasz, hogy most ilyen védelmezői és magasztalói vannak.

Szombaton mond le az Averescu-kormány.

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) Bukarestből jelentik: Averescu miniszterelnök ma délelőttre tervezett kihallgatása elmaradt, mert Ferdinánd király zvoristeai kastélyában Berthelot francia tábornokot látta vendégül. A kormány hivatalos lemondása ilyen körülmények között holnapra marad. Goga Oktávián ma újságírók előtt kijelentette, hogy a kormány legkésőbb szombaton lemond és a nemzeti egység kormánya legkésőbb hétfőn megalakul. A

nemzeti parasztpárt úgy határozott, hogy csak úgy vesz részt a kormánykoalícióban, ha az új miniszterelnök és belügyminiszter pártonkívüli személyiségek lesznek és hogy a miniszteri tárcák elosztásánál kizárólag a pártok erőviszonyait veszik tekintetbe. Politikai körökben ma már egészen bizonyosra veszik, hogy a nemzeti egység kormányának megalakítására Viotti, a király személye körüli miniszter kap megbízást.

Klebelsberg:

„Nem szabad mesferségesen lenyomni a fanulni vágyók számát.”

Hadik János a diktatúra ellen. — A II. internacionálé támogatását sürgeti a III. internacionálé elleni küzdelemben. — Bethlen újabb támadása a szociálisták ellen a felsőház ülésén.

Budapest, június 2. Mészöly Gedeon darabjának, a *Tótágas*-nak az ügye már a felsőházban is napirendre került.

Dr. Tóth Károly, a szegedi egyetem rektora napirendelőtti felszólalásra kért engedélyt.

Tóth Károly beszédében ezeket mondotta: Az egyetem presztízse, az egyetemi tanárok általános presztízse és a polgári társadalom egységességének szüksége tette kötelességem, hogy erre a felszólalásra engedélyt kérjek. Nem akarok polémiába bocsátkozni, az ügy rendes mederben van, csupán bizonyos tények megállapítására és tételek felállítására szorítkozom.

— Kijelentem, hogy az egyetemi professzorok szegedi összejövetele tekintetében, annak elgondolására, előkészítésére és rendezésére vonatkozóan, azért, amit tettem, viselem a felelősséget. Az első tétel, amelyet felállítok, az, hogy minden szindarabért a felelősséget a szerző viseli. Nem lehet egy darabért felelőssé tenni elsősorban a minisztert, de nem lehet felelőssé tenni a darabért az intézményt sem, jelen esetben a szegedi egyetemet sem, amelynek az illető tagja.

Mészöly tanár abban a felfogásban él, hogy vállalja a felelősséget és ha egyes irányokban talán túlzott is volna, bocsánatot kért mindazoktól, akik sértve érezték magukat. Mindenki azt hitte, hogy ebben a vonatkozásban az ügy el van intézve, mert aki magát sértve érzi, nagyobb elégtételt, mint a bocsánatkérést, nem kaphat. Mészöly egyetemünk tanácsától maga kérte a vizsgálat elrendelését önmaga ellen. Az egyetemi tanács ezt a vizsgálatot elrendelte. Elrendeltük azzal a kikötéssel, hogy

ez a vizsgálat nem érheti a tan-szabadságot és az egyetemi tanár füg-gellenségét.

— Itt meg kell állapítanom azt, hogy Mészöly Gedeon a magyar tudományos élet egyik legkiválóbb tudósa, jó magyar ember, aki ősi magyar családból származik. Ezért tiltakoznom kell az ő nevében azok ellen a támadások ellen, amelyek az ő magyarságát érték. Tiltakoznom kell az ellen, mintha politikai tendencia lett volna az előadás célja. Végül határtalan elismerését fejezi ki a kultuszminiszter iránt.

Napirend szerint folytatják a külföldi magyar intézetekről és ösztöndíjakról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Teleki Pál gróf, Petz Gedeon, Klebelsberg kultuszminiszter és Hutya Ferenc felszólalása után a javaslatot részleteiben is elfogadták.

A közalkalmazottak érdekeinek biztosításáról szóló javaslat tárgyalása következik, amelyet Joanovich Pál előadó ismertet.

Szily Kálmán szerint a törvényjavaslat csak minden negyvenedik diáknak juttat ösztöndíjat. A törvénynek a tehetséget kell szolgálnia.

Glattfelder Gyula csanádi püspök a következő felszólaló. Ma kétségtelenül tulmagas a diplomás emberek száma. Módot kell találni arra, hogy a tehetségtelenekeket eltereljük a főiskoláktól. Az ország többi társadalmi osztályaira is ki kell terjeszteni a törvényt. A felsőház juttassa kifejezésre azt az óhaját, hogy a köztisztviselőkkel egyenlő mértékben gondoskodjék az állam a többi társadalmi osztály gyermekeinek neveltetéséről is. Határozati javaslatot terjeszt be: a felsőház azzal a fenntartással szavazza meg a kormány javaslatát, hogy a jövő évi költségvetésben ugyanilyen összeget vesznek fel az egyéb társadalmi osztályok szegény anyagi helyzetben lévő és tehetséges gyermekeinek nevelésére.

Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter válaszában kijelenti, hogy a miniszterelnök utasítására már kidolgozta az általános tehetségvédelmi javaslatot, amelyet nemsokára a képviselőház elé terjeszt. A csanádi püspök határozati javaslatát elfogadja. A szellemi túlterhelés mindenütt megvan más országokban is, máshol még numerus clausussal sem védekeznek ellene, hanem a rezignáció álláspontjára helyezkednek. A tanulni vágyókat nem lehet kizorítani a főiskolákból. Ez különben is illuzórius lenne, mert ebben az esetben a diákság a külföldi egyetemeken helyezkedik el. Őva inti a társadalmat, hogy a világ fejlődésével szemben nem szabad mesterségesen lenyomni a tanulni vágyók számát.

Bethlen István miniszterelnök Glattfelder javaslatát azzal a változtatással fogadja el, hogy ne precizirozzák a leendő törvény kiadásainak a jövő évi költségvetésbe való felvételét.

A felsőház ezután a javaslatot általánosságban elfogadja. Glattfelder javaslatát a miniszterelnök felszólalásának értelmében fogadták el.

Napirend szerint következett az olasz-magyar barátsági és döntőbíróági szerződés tárgyalása.

Csánky Dezső az első felszólaló. Azokról a vonatkozásokról beszél, amelyek a magyar és olasz nemzet között a múltban fennállottak.

Szterényi József báró: Mint legitimista megállapítja, hogy legitimista szempontból is ér-